

Pregled sadržaja časopisa 50-ih godina

Review of the journal content in the 50s

Emilija Zdraveva

Sveučilište u Zagrebu Tekstilno-tehnološki fakultet, Prilaz baruna Filipovića 28a, Zagreb, Hrvatska
*Korespondencija: editor@hdko.hr

Stručni rad / Professional paper
DOI: 10.34187/ko.71.1-2.1

Sažetak

Obzirom na obilježavanje 70 godina časopisa, u ovom radu dan je pregled sadržaja časopisa od njegovih početaka odnosno u periodu od 1952. do 1953. godine. U radu se najprije govori o strukturi časopisa, zastupljenosti tema po pojedinim radovima, te se daje osvrt na rad Društva u 1953. godini. Također su dana i pitanja čitatelja i odgovori stručnjaka, kao i aktualne vijesti i informacije iz stručne literature i tiska iz tog perioda.

Ključne riječi: časopis Koža & Obuća; koža; obuća; guma; 1952.-1953.

Abstract

Considering the 70th anniversary of the journal, this paper provides a review of the contents of the journal from its beginnings, that is, in the period from 1952 to 1953. The paper firstly describes the structure of the journal, then gives the frequency of topics in the published papers, and an overview of the Society's work in 1953. Readers' questions and experts' answers are also given, as well as current news and information from professional literature and press from that period.

Keywords: The Journal Leather & Footwear; leather; footwear; rubber; 1952-1953.

1. O strukturi časopisa

Časopis Koža i Obuća ili Stručni list kožara, obućara i gumara u FNRJ, iz 1952. i 1953. godine, urednik dr. Zlatko Bayer, obuhvaća obiman sadržaj organiziran u nekoliko segmenata i to: 1) stručni radovi, 2) modeli obuće, 3) pitanja i odgovori vezani uz probleme u industriji kože i obuće, 4) informacije iz stručnog tiska i literature i 5) aktualne vijesti. Na kraju svakog broja su bile reklame firmi, npr. Tvornica koža Ivo Marinković Karlovac, Tvornica koža Osijek – TKO, Koteks Zagreb – poduzeće za promet sirovom kožom, Derma Zagreb – poduzeće za promet kože, gume i pomoćnog tehničkog materijala, Sedmi april Visoko – tvornica kože, krzna, galanterije i konfekcije, Centrotekstil Beograd, Borovo Vukovar – za gume i obuću, Chromos Zagreb – tvornica boja i lakova, Tvornica obuće Tržić, Kožar Sarajevo – trgovina kožom i vunom, INKOB Bitola – Industrija kože, Tovarna Usnja, Šmartno pri Litiji,

itd. U dio *vijesti* također je dan i popis tvornica tadašnje države koji su proizvodili kožu (ukupno 26), obuću (ukupno 20), kožnu galanteriju (ukupno 5) i distribucijskih firmi (ukupno 6). Vrlo bitan podatak za napomenuti je, osim redovitosti objavljivanja, i broj objavljenih radova po broju ili u godini. Npr. u 1952. godini su objavljena dva broja s ukupno 15 radova, te je u 1953. godini objavljeno šest brojeva s ukupno 34 radova. Svaki broj ima uvodnu riječ ili počinje s osvrtom na godišnju skupštinu društva.

2. Stručni radovi

U Tablici 1 dan je popis svih stručnih članaka objavljenih u brojevima časopisa iz 1952. do 1953. godine, dok je na Slici 1 prikazana zastupljenost tema u navedenim člancima. Otprilike je podjednaka zastupljenost radova koji obrađuju

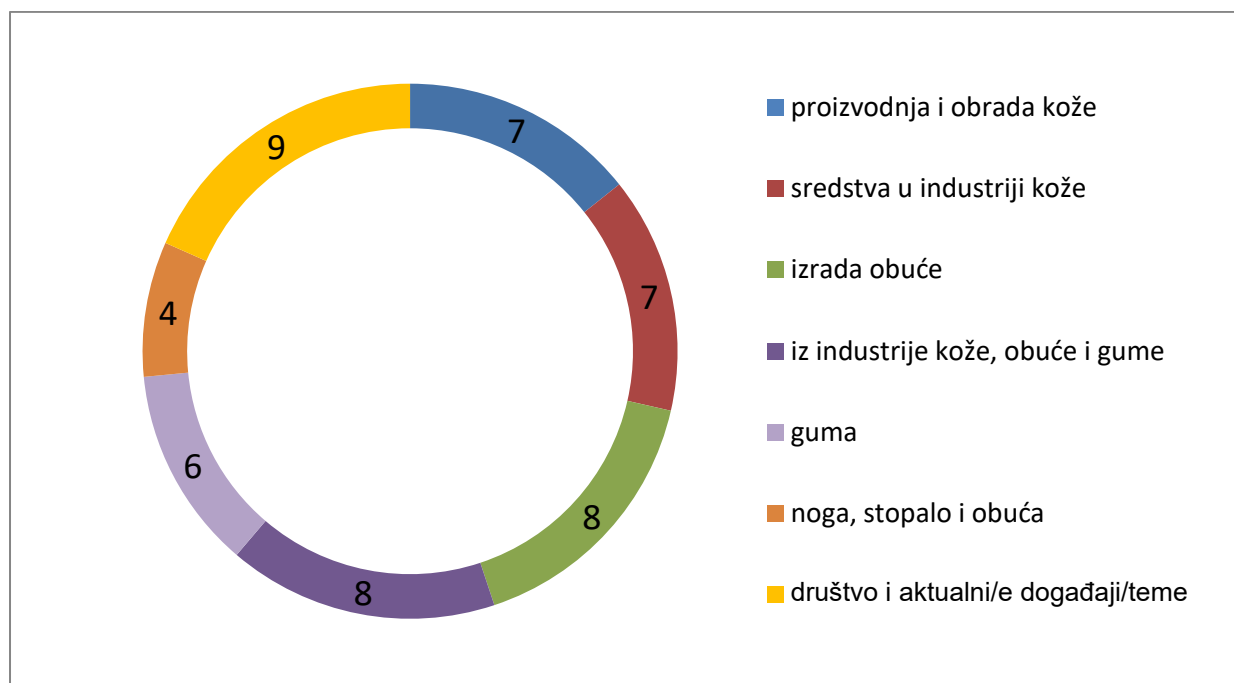
teme vezane uz proizvodnju kože, obuće pa i gume, dok je nešto manja zastupljenost tema vezanih uz anatomiju stopala, noge i njihovu povezanost s cipelama, odnosno potencijalnim problemima koji se mogu pojaviti kod nošenja obuće. U nastavku je dan kratki osvrt na članak koji opisuje rad Društva kožara i obućara u 1953. godini. U ovom članku autor Ahmed Halilović ističe redovito objavljivanje časopisa i to svaka dva mjeseca, također organizaciju izložbi "Tjedan kože i obuće", te odlazak članova Društva na izložbe u Pirmasensu, Pariz, London i sl. U radu se ističe postojanje Društva kao jedinstvene organizacije koja može predstavljati stručnjake na

međunarodnim forumima, a što je vrlo važno kod uzdizanja stručnih kadrova i praćenja razvoja znanosti i tehnike iz ovog područja. Kod organizacije izložbi također se spominje i poziv stručnjaka iz inozemstva, kao i dodijela zlatnih i srebrnih medalja izlagačima proizvoda. Autor navodi i osnivanje Centra za suzbijanje oštećivanja kože, te kontinuiran rad Društva na motivaciji pojedinih rukovoditelja poduzeća iz struke kako bi dali svoju podršku Društvu i časopisu, a s ciljem pomaganja mladim inženjerima i tehničarima u proizvodnji da se što lakše obrazuju i prilagode radu u struci.

Tablica 1. Popis stručnih radova u časopisu Koža & Obuća od 1952.-1953. godine

Autor	Naslov članka	God. i broj
Zvnonimir Babić	Nekoliko misli u vezi sa razvojem u industriji kože i obuće	1952-1
Dragutin Bašić	Primjena smola kod proizvodnje kože	1952-1
Ivan Ruszkowski	Noga i obuća	1952-1
Hinko Fischer	Dječja obuća	1952-1
Josip Franko	Problemi našeg obućarskog modelarstva	1952-1
Dragan Jagetić	Gumena Rentgenoskopska kasetna	1952-1
Ahmed Halilović	Izložba "Koža i obuća"	1952-1
Ernest Gergely	Proizvodnja kože, obuće i gume u Indoneziji	1952-2
Andrija Glavaš	Štavljenje kože furfuralnim alkoholom	1952-2
Stjepan Levata	Štavljenje solima gvožđa	1952-2
Seid Demirdžić	Treba više pažnje posvetiti ruju	1952-2
Jelko A. Rant	Infracrvene zrake u industriji obuće	1952-2
Hinko Fischer	Potrebno je posvetiti više pažnje izobrazbi prodavača obuće	1952-2
Krešo Kolačević	Prednosti primjene latex-a u gumarskoj industriji	1952-2
Emil Ludviger	Osvrt na godišnju skupštinu društva kožara i obućara u NRH	1953-1
Boris Vrtar	Aspergin – bajca za kožu	1953-1
Berislav Gložić	Kožarska ispitivanja I – Močenje	1953-1
Georgij Aleksandrov	Pogledi na smjernice savremenog razvoja mehanizacije za preradu kože, gume i proizvodnju obuće	1953-1
Ivan Ruszkowski	Stopalo i civilizacija	1953-1
Miloš Stokanović	Noga – kalup i obuća	1953-1
Dragan Jagetić	Bijeli faktis u gumenoj smjesi	1953-2
Josip Franko	Osvrt na izložbu uzoraka "Tjedan kože i obuće"	1953-2
Nikola Fiolić	Kako da organiziramo borbu protiv ugrka	1953-2
Emil Ludviger	Regeneracija kroma iz otpadnih štavnih juha	1953-2
Zlatko Bayer	Savjetovanje obućara, kalupara i ortopeda	1953-2
Edo Colner	Industrijska proizvodnja drvenih kalupa za obuću	1953-2
Karlo Ilić	Potreba jedinstvenog načina izrade dječje obuće	1953-3
Zlatko Bayer	Potreba osnivanja centra za suzbijanje oštećivanja kože	1953-3
Ivan Restek	Kombinirana kromno-biljna štava gornje i donjske kože	1953-3
Karlo Ilić	Kako poboljšati izradu fleksibilne obuće	1953-3
Franjo Link	Lijepljenje kao zamjena za spajanje žičanim sponama	1953-3
Dragan Jagetić	Kako ću konstruirati gumarski kalup	1953-3
Ahmed Halilović	Osvrt na osnovačku skupštinu udruženja kožarske i obućarske industrije i trgovine sirovom kožom	1953-4

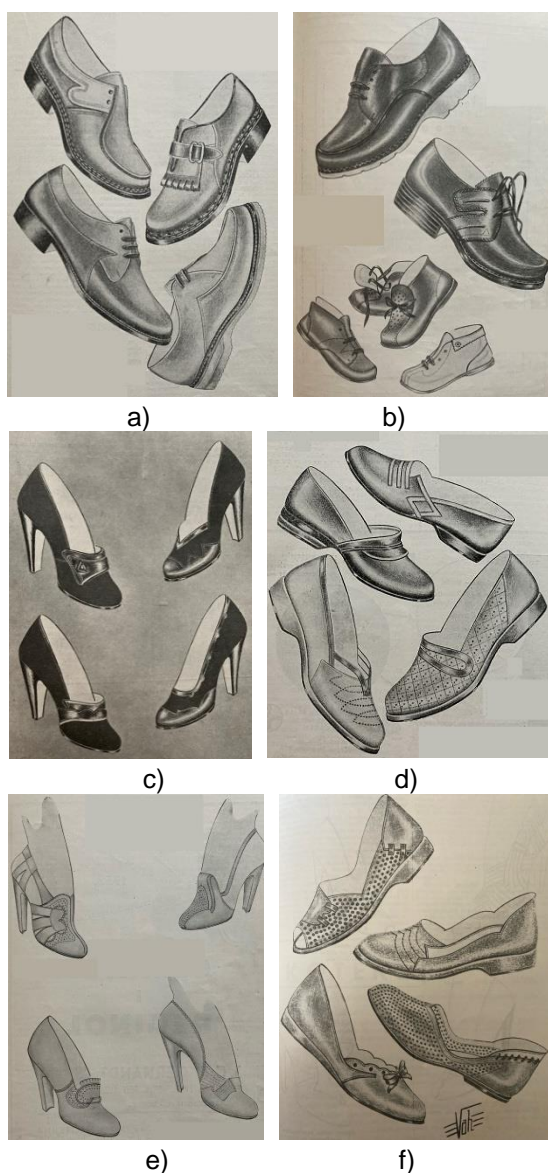
Tibor Prajs	Iz teorije i prakse impregnacije đonske kože	1953-4
Stjepan Levata, Kamenko Ostojić	Maskirana štava pomoću "Lissatan-a CH"	1953-4
Ivan Ruszkowski	Utjecaj obuće na razvoj stopala	1953-4
Miloš Stokanović	Pravilno regulisanje visine odnosno dubine zadnjeg dijela plitke obuće	1953-4
Emil Ludviger	Pred drugu izložbu "Tjedan kože i obuće"	1953-4
Trčka Koloman	O ugrčljivim kožama u SAD	1953-5
Zlatko Bayer	Kako poboljšati kod nas konzerviranje sirovih svinjskih koža?	1953-5
Živko Antičić	Nova izradba felksibl obuće	1953-5
Dušan Jovanović	Neka iskustva u izradi brezovog floka u kolutovima	1953-5
Dragan Jagetić	Izrada predmeta iz PVC paste	1953-5
Ahmed Halilović	Osvrt na rad društva kožara i obućara u 1953. godini	1953-5
Sulejman Čičić	Oštećenje kožnih materijala kod upotrebe i uskladištenja	1953-6
Milivoje Hladnik	Stanje na domaćem tržištu svinjskih koža	1953-6
Miloš Stokanović	Kako postići minimalan otpad kod manipulacije sa krep- gumom	1953-6
Josip Franko	Utisci s treće obućarsko-kožarske izložbe u Pirmasensu	1953-6
Radmila Ivanović	Određivanje gute iz gutaperče	1953-6

Slika 1. Zastupljenost tema u radovima časopisa Koža & Obuća od 1952.-1953. godine.

3. Modeli obuće

U ovom dijelu časopisa sudjelovali su modelari obuća sa svojim radovima. To su bili Miroslav Vah iz Zagreba i Miloš Stanković iz Beograda. Na Slici 2a dani su muški modeli obuće od boks kože, smeđe (gore), crne ili bež (dolje) polucipele s kožnim ili gumenim džonom. Slika 2b prikazuje smeđe muške polucipele od boks kože s rebrastim gumenim džonom i dvostrukim kožnim džonom. Dječja obuća prikazana na Slici 2b dolje opisana je kao lagana, mekana obuća s đonom od kože. Ženska obuća prikazana je na Slikama 2c-f. Prikazane su cipele s francuskom petom izrađene od crnog velura u kombinaciji s crnom lakiranom kožom (Slika 2c).

Slika 2. Modeli obuće iz 1952. godine [1, 2].

Na Slici 2d dani su modeli ženskih cipela s drvenim petama. Gornjišta su izrađena od crne ili svjetlo-sive semiš kože ili boks kože bež boje. Na Slici 2e prikazane su elegantnije cipele ili sandale s visokim potpeticama, izrađene od ševro kože, velura ili telećeg boksa. Neki na sebi imaju i ukrase. Na Slici 2f dane su ženske cipele s niskom potpeticom ili balerinke, izrađene iz goveđe kože crvenkasto-smeđe, bež ili sive boje s tankim drvenim đonovima.

4. Pitanja i odgovori

U ovom dijelu časopisa dan je osvrt na pitanja čitatelja s odgovorima domaćih, a po potrebi i stranih stručnjaka. Ta pitanja bila su vezana uz probleme koje su čitatelji imali u svakodnevnoj upotrebi kože, ali i pitanja sa vrlo stručnog aspekta tj. pitanja ljudi iz područja rada s kožom, npr. radnika u industriji kože. Neka od pitanja i odgovora iz ovog perioda donosimo u nastavku. Smanjenje nabora na koži opisano je postupkom poliranja pomoću valjka za poliranje gdje se koža najprije zagrijava, a onda u kombinaciji s finim brusnim efektom prašine valjka za poliranje, nastaje glatka površina. Opisan je i postupak proizvodnje tzv. ekraze kože ili kože s naboranim licem. Postupak je uključivao biljno štavljenje s čistim taninom na 35 °C, nakon toga koristila se smjesa prirodnih i sintetskih tanina, te kromno štavilo. Slijedilo je cijedenje i stanjivanje kože te bojadisanje. Okretanje kože provodilo se nakon sušenja, vlaženja i razvlačenja. U jednom od pitanja spominje se i problem bojadisanja velura, odnosno problem bojanja kroz cijeli presjek kože. Odgovor je opisivao postupak neutralizacije kože odnosno kontrolu pH vrijednosti na površini i kroz presjek. Također je vrlo detaljno opisan i postupak izrade tzv. Kalifornija zatvorene cipele u industriji i to prema sustavu primijenjenom u tvornicama u Engleskoj. Urednici časopisa također predlažu kako izbjeći problem deformacija oblika koji se javlja kod izrade kožnih nogometnih lopti. Ovdje su stručnjaci opisali mogući uzrok gubitka pravilnog oblika, a vezan je uz vrstu uzete kože, postupak bajcanja, maštenja, te krojenja.

5. Vijesti i informacije iz stručne literature i tiska

U dijelu *Vijesti* uglavnom se izvještavalo o radu Društva nakon osnivanja, godišnjim skupštinama, posjetima stručnjaka izvan zemlje, izložbama kože i obuće u inozemstvu i pripremama za iste u zemlji, napredovanjima stručnjaka u znanstveno-nastavna zvanja, radu kožarskih i obućarskih tvornica, uspjehu stručnih radova, te samom časopisu i sl.

Teme koje su bile obuhvaćene u dijelu iz *Stručne literature i tiska* uključivale su proizvodnju raznih vrsta kože kao i procese obrade kože poput impregniranja, sušenja, štavljenja raznim štavilima, bojadisanja, brušenja, mašćenja itd. Također, opisuju se i metode poput primjene fluorescentne mikroskopije u kožarstvu, ispitivanje utjecaja uskladištenja na sirovu kožu, određivanje vlage u koži, mrlje na koži i sl. Teme iz područja obuće uključivale su npr. proizvodnju obuće u Francuskoj, južnoj Africi, Japanu, rendgen aparat kod obuće, kožni đon kod obuće, učvršćivanje peta kod vojne obuće, obuću za pse, i sl. Također pominju se i teme vezane uz gumu, lakiranje i bojadisanje gume, ispitivanje kaučuka na starenje s infracrvenim svjetlom itd.

6. Zaključak

Ovim se radom želi dati uvid u najraniji rad Društva poglavito kod uređivanja časopisa *Koža & Obuća* kako bi se istaknuo kontinuitet objavljivanja i bogatstvo sadržaja. Obradene teme koje su obuhvaćale gotovo podjednako proizvodnju kože, obuće i gume, prikazivale su trenutno stanje industrije u zemlji, okolici, ali i u svijetu, a stručnjacima je posebni cilj bio pomoći mladim stručnjacima u edukaciji i profesionalnom radu.

Literatura

- [1] Zlatko Bayer, *Koža i Obuća*, Stručni list kožara, obućara i gumara, 1952. brojevi: 1 i 2.
- [2] Zlatko Bayer, *Koža i Obuća*, Stručni list kožara, obućara i gumara, 1953. brojevi: 1-6.